

ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติที่ส่งผลกระทบต่อปัจจุบัน : กรณีศึกษานักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

ชยพล นิลทะรัตน¹ และยุสรัน เจมะ²

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใช้วิธีการศึกษาแบบผสม เชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกมีกลุ่มตัวอย่าง 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ข้อค้นพบที่ 1 เชิงปริมาณพบว่า ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติสู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 67 ข้อค้นพบที่ 2 ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติสู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีตามแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ข้อค้นพบที่ 1 เชิงคุณภาพพบว่า 1) ทศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงครามภายใต้แนวคิดการครองอำนาจนำ นักศึกษามีความเห็นว่าการจอมพล ป. เป็นผู้สร้างนโยบายสร้างชาติและมีส่วนในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย ในขณะที่บางส่วนมองว่าเป็นเผด็จการ การยึดครองพื้นที่ทางความคิดมีผลทั้งในแง่บวกและลบจนถึงปัจจุบัน 2) ความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทยภายใต้แนวคิดเรื่องวาทกรรม นักศึกษามองว่าการมีเพลงชาติไทยเป็นเรื่องปกติและแสดงถึงความรักชาติ กระบวนการผลิตสร้างความหมายวาทกรรมของชาติไทยผ่านบทเพลงยังมีอิทธิพลจนถึงปัจจุบัน 3) ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติสู่การเคารพธงชาติภายใต้แนวคิดรัฐนิยม นักศึกษามองว่านโยบายสร้างชาติมุ่งสร้างพฤติกรรมและค่านิยมใหม่ให้กับประชาชน แต่ในบริบทสังคมปัจจุบันนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้กระบวนการนโยบายสร้างชาติตามแนวคิดรัฐนิยมไม่เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบัน ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมีความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติสู่การเคารพธงชาติในระดับน้อย ทศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเพลงชาติไทยมีผลทั้งบวกและลบ และนโยบายรัฐนิยมในการสร้างชาติในบริบทปัจจุบันไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่นักศึกษา

คำสำคัญ: ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การสร้างชาติ, การเคารพธงชาติ, มุมมอง, เยาวชน, นักศึกษา

Received: 19 October 2023 Revised: 18 December 2023 Accepted: 22 December 2023

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี 181 หมู่ 6 ถนน เจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 อีเมล: chayapol.nintaratt@gmail.com

² นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี 181 หมู่ 6 ถนน เจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 อีเมล: yusrunchema@gmail.com

Expectations Towards The “Nationalist” Nation-Building Policies of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram (1938-1944) And Their Influence On Respect For The National Flag, Continuing To The Present Day: A Case Study Of Students At Prince Of Songkla University, Pattani Campus.

Abstract

Chayapol nintarat³ and yusrun chema⁴

This study aims to explore and compare the expectations of students towards the nation-building policies of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram (1938-1944) and their respect for the national flag at Prince of Songkla University, Pattani Campus. A mixed-method approach was employed, involving a quantitative study with a sample size of 375 people and a qualitative study through in-depth interviews with 9 participants. Data were analyzed using the SPSS software. The first quantitative finding reveals that the overall expectation of students towards nation-building policies related to the respect for the national flag is low, with 67% of the students indicating minimal expectations. The second finding indicates no significant difference in expectations based on personal factors as per the survey results. Qualitative findings include the followings. Attitudes towards Field Marshal Plaek Phibunsongkhram, under the concept of authoritative governance, are mixed. Some students perceive him as a nation-builder and a contributor to the development of Thai democracy, while others view him as a dictator. His influence on the ideological space has both positive and negative effects up to the present day. Students generally view having a Thai national anthem as normal and a representation of patriotism. The process of creating meaning and rhetoric for the Thai nation through the national anthem continues to have an influence. The students’ expectations towards nation-building policies under the concept of nationalism, aimed at cultivating new behaviors and values among the citizens, are not widely accepted in the current social context. This makes the nationalist approach to nation-building unsuitable in contemporary society. The study concludes that students at Prince of Songkla University, Pattani Campus have low

³ Student, Department of Government, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University Pattani campus, 181 M. 6, Charoen Pradit Road, Rusamilae Subdistrict Mueang District, Pattani Province 94000, E-mail: chayapol.nintaratt@gmail.com

⁴ Student, Department of Government, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University Pattani campus, 181 M. 6, Charoen Pradit Road, Rusamilae Subdistrict Mueang District, Pattani Province 94000, E-mail: yusrunchema@gmail.com

expectations towards nation-building policies leading to respect for the national flag. Their attitudes towards Field Marshal Plaek Phibunsongkhram and the Thai national anthem are mixed, both positively and negatively. Furthermore, nationalist policies in nation-building are not accepted among these students in the current context.

Keywords: Expectations towards the policy of fostering national building, Respecting the national flag, Perspective, Youth, Student

Received: 19 October 2023 Revised: 18 December 2023 Accepted: 22 December 2023

บทนำ

พัฒนาการยึนคราพธงชาติในประเทศไทย เกิดขึ้นในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการกำหนดแบบแผนปฏิบัติอันดิงามที่เรียกว่า “รัฐนิยม” เพื่อให้ประชาชนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม ดังจะปรากฏในรัฐนิยมฉบับที่ 4 เรื่อง “การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี” ซึ่งได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล (มูลนิธิความฝันของชาวไทย, 2554) พัฒนาการของกฎหมายนำไปสู่พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ในปัจจุบันถูกยกเลิกโดยแทนที่ด้วยพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 กับปรากฏการณ์ทางการเมืองที่คนรุ่นใหม่ 2563 หันมาให้ความสนใจต่อระบอบประชาธิปไตย พบว่ามีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยไทยสู่การเคลื่อนไหวครั้งใหม่ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีตกับการตั้งคำถามถึงประเด็นการยึนคราพธงชาติ เพลงชาติไทย และมีความเข้าใจไปทางที่ว้าข้อระเบียบข้อบังคับการยึนคราพธงชาติถูกยกเลิกไปพร้อมกับพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 โดยรัฐบาลยังคงไว้ซึ่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 มาตรา 45 บัญญัติว่า “การใช้ ชัก หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทยให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวดที่ 1 ส่วนที่ 7 การใช้การชักและการแสดงธงชาติ (พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522) ทำให้เห็นถึงมิติความทับซ้อนของกฎหมายการวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการเคารพธงชาติและบริบททางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสมัยใหม่ ในระยะเวลาดังกล่าว การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2562 ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเมืองไทย จากสถานการณ์ดังกล่าวได้เกิดพรรคอนาคตใหม่ซึ่งเป็นที่หวังของคนรุ่นใหม่ พรรคนี้มีอุดมการณ์ที่เน้นเสรีนิยม ประชาธิปไตย ด้วยแนวทางและอุดมการณ์ดังกล่าวของพรรคได้นำไปสู่การถูกยุบพรรคในที่สุด

ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวระดับประเทศนำไปสู่การเคลื่อนไหวในระดับภูมิภาค ณ จังหวัดปัตตานีในแฟลชม็อบของเยาวชน นักศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีการยกบทสนทนาว่าด้วยการมีประชาธิปไตยในฐานะเครื่องมือสร้างสันติภาพในพื้นที่ขัดแย้ง โดยเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ที่อาคารกิจการนักศึกษา บรรดานิสิตนักศึกษาตั้งชื่อหมุดหมายประชาธิปไตยร่วมแฟลชม็อบไล่เผด็จการไปด้วยกัน ร่วมกันแสดงจุดยืน และเจตนารมณ์ถึงอำนาจของประชาชนโดยพร้อมเพรียง (MGR Online, 2563) เมื่อวันที่ 21 ต.ค.63 ได้มีกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและประชาชนกว่า 300 คนรวมตัวมาชุมนุมที่ลานอัฐ มหาววิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขณะมีเสียงเพลงชาติขึ้น ปรากฏว่าผู้ร่วมชุมนุมไม่ได้ยึนคราพธงชาติ แต่กลับนั่งและชู 3 นิ้วขึ้นมาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ต่อต้านเผด็จการ (สยามรัฐ, 2563) กับปรากฏการณ์ของข่าว เช่น กับเหตุการณ์นักศึกษามหาววิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดนเจ้าหน้าที่จรวจภายในมหาวิทยาลัย เข้ามาล็อกล็อกรถโดยมีเหตุผลว่าเขาไม่หยุดรถเพื่อเคารพธงชาติ เป็นต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษายึนคราพธงชาติกับนักศึกษามหาววิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในระดับชั้นปี 1-3 กลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปรากฏการณ์ทางการเมืองที่แปรเปลี่ยนกับอิทธิพลทางความคิด อุดมการณ์ แบบเรียน และข้อบังคับทางกฎหมายของประเทศไทยทั้งสิ้น

บททวนวรรณกรรม

งานการศึกษาของสุรศักดิ์ บุญเรือง (2560) เรื่อง ปกป้องกฎหมาย : การเคารพเพลงชาติกับแง่มุมทางกฎหมาย เป็นบทความเกี่ยวกับการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการเคารพธงชาติ การแก้ไขกฎหมายเคารพธงชาติ งานของดีพร้อม ใจน้อย (2563) เรื่อง การประกาศรัฐนิยมที่ส่งผลต่อหน้าที่พลเมืองในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นบทความเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบของการประกาศใช้นโยบายรัฐนิยม 12 ฉบับ โดยเฉพาะรัฐนิยมฉบับที่ 4 เรื่องเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี และจากวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของชนิตา พรหมพยัคฆ์ (2543) คือ ธงไตรรงค์กับการสร้างอุดมการณ์รัฐไทย พ.ศ. 2459-2520 เหล่านี้เป็นตัวอย่างการศึกษาที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยและการตอบสนองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อความหลากหลายของความคิดและปัญหาทางสังคม การเข้าใจเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งคำถามและพัฒนากระบวนการคิดได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา นำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในบริบทปัจจุบันของสังคมไทย บทความวิจัยที่ถูกกล่าวถึงข้างต้นไม่ได้ระบุกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนในการศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะนำบทความทั้งสามบทความมาศึกษาต่อยอดในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจน นั่นคือ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและเจาะจงมากขึ้น การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการเคารพธงชาติและบริบททางการเมืองในสังคมไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้แนวคิดในการศึกษา 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดรัฐนิยม เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคมของตัวแบบรัฐนิยม (statist model) หรือ รัฐนิยมยุคใหม่ (neo-statism) หรือ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของรัฐ (autonomy of the state) เน้นอำนาจรัฐที่มีลักษณะสูงสุด เด็ดขาด และแบ่งแยกมิได้ (อนุสรณ์ ลิ่มมณี, 2542) 2) แนวคิดการครองอำนาจนำ : การปฏิวัติที่ปราศจากมวลชน (Revolution without mass participation) หรือเป็น “การปฏิวัติจากเบื้องบน” (Revolution from above) ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนโดยชนชั้นนำ (Elite) เพื่อก่อให้เกิด “การปฏิรูป” (Reform) ทางสังคมและการเมืองโดยปราศจากฐานการยอมรับจากมวลชน สงครามยึดพื้นที่ทางความคิด (War of Position) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการได้มาซึ่งสถานะการครองอำนาจนำคือ กลยุทธ์การทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด แนวคิดดังกล่าวเป็นยุทธวิธีทางการเมืองในระดับแนวหน้าเชิงวัฒนธรรม (Cultural front) ที่ต้องการการแทรกซึมและบ่อนทำลายกลไกเชิงอุดมการณ์ (Ideological mechanism) ในพื้นที่ประชาสังคมต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน สหภาพแรงงาน (วัชรพล พุทธิรักษา, 2557) 3) แนวคิดเรื่องวาทกรรม (Discourse) คือ กระบวนการผลิตสร้างความหมาย และอัตลักษณ์ให้กับโน้ตชนโน้ตชนหนึ่ง แล้วใช้อำนาจในการทำให้ความหมายและอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นมากลายเป็น “ความรู้” และ “ความจริง” โดยมีสถาบันแบบเป็นทางการคอยสนับสนุนรองรับปฏิบัติการของวาทกรรมนั้น เพื่อให้สังคมรับรู้ยอมรับความหมาย และอัตลักษณ์ดังกล่าวในรูปแบบของ

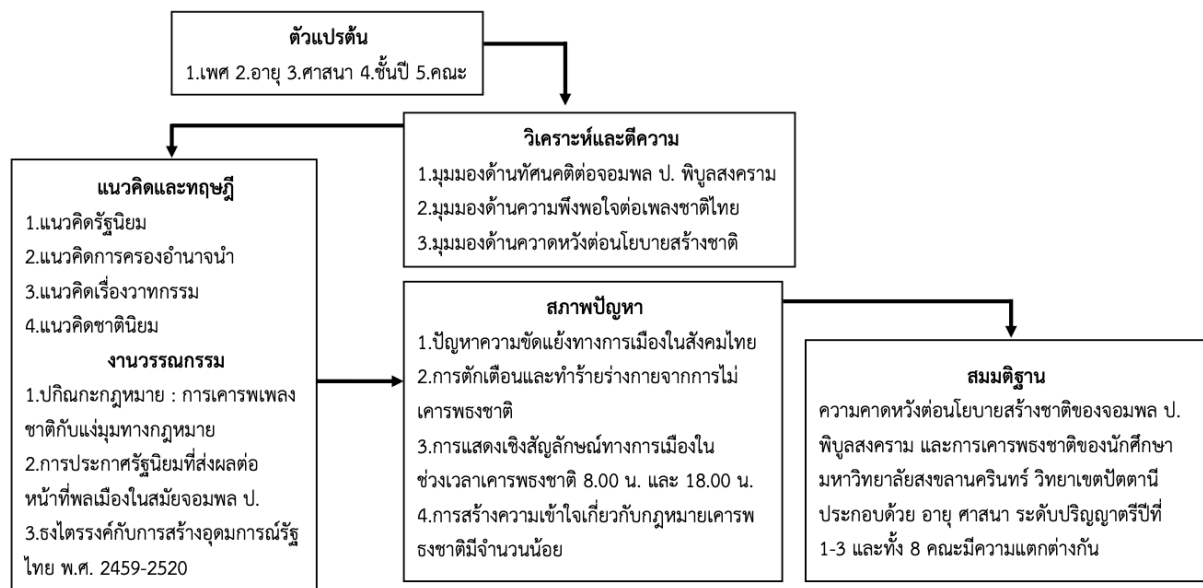
ความรู้และความจริง (ซิซงุงค์ อินทร์แก้ว และเฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2563) 4) แนวคิดชาตินิยม (Nationalism) หมายถึง การสร้างและปลูกฝังอุดมการณ์ในการรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชาติอย่างแน่นแฟ้น รวมทั้งการสร้างความเป็นชาติที่พลเมืองมีความผูกพันกัน ทางวัฒนธรรมและการเมืองมีความจงรักภักดีต่อดินแดนและมีจิตสำนึกในฐานะการเป็นเจ้าของประเทศชาติทำให้ผู้คนหลากหลายเชื้อชาติหลากหลายวัฒนธรรมที่อยู่ภายในเส้นเขตแดนเดียวกัน มีความรู้สึกร่วมที่เรียกว่าความเป็นชาติเดียวกัน โดยแนวคิดดังกล่าวนี้ ก็เพื่อสร้างสำนึกให้คนในชาติร่วมกัน ต่อสู้ร่วมกันทำงานเพื่อผลประโยชน์ของชาติ และนอกจากจะสร้างความเป็นเอกภาพของชาติแล้ว ความเป็นชาติยังต้องประกอบไปด้วยคนที่มีจิตสำนึกร่วมของความเป็นชาติร่วมด้วย โดย Andrew Heywood นักทฤษฎีชาตินิยมได้แบ่งลัทธิชาตินิยมออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ 1) ชาตินิยมแนวเสรี (Liberal Nationalism) ถือความเท่าเทียมระหว่างชาติต่างๆ เป็นหลักในการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามหลักความเท่าเทียม 2) ชาตินิยมแนวอนุรักษ์ (Conservative Nationalism) ให้ความสำคัญกับสถาบันที่มีความเก่าแก่และประวัติศาสตร์ 3) ชาตินิยมแบบขยายอำนาจ (Expansionist Nationalism) เน้นการขยายดินแดน หรือการขยายอำนาจไปครอบครองดินแดนอื่น 4) ชาตินิยมแบบต่อต้านการล่าอาณานิคม (Anti-Colonial Nationalism) สำนึกของความเป็นชาติเป็นพลังทางอุดมการณ์ให้คนพื้นเมืองต้องการปลดแอกชาติของตนให้พ้นจากอำนาจปกครองของเจ้าอาณานิคม (ธีรจุฑา เมฆิน, 2558)

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการเคารพธงชาติจึงเลือกกรณีศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังต่อนโยบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเชิงความหมาย ผู้วิจัยจะสื่อถึงความคาดหวังกับปรากฏการณ์ที่เป็นตัวการใช้นโยบายในอดีตมีผลดีหรือผลร้ายอะไรบ้างในการนำไปปรับใช้ในสังคมชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึงได้เลือกประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นเห็นควรเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อนโยบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา คณะ ระดับการศึกษา โดยทั้งหมดจะเป็นปรากฏการณ์แต่ละส่วน และสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยคือข้อเสนอแนะต่อนโยบายการเคารพธงชาติ ทั้งหมดนี้ล้วนจะมีที่สนะ ข้อถกเถียงเชิงวิชาการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดที่คาดว่าจะได้รับให้กับการวิจัยและสังคมไทยต่อไปในภายภาคหน้า

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1) ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และการเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย อายุ ศาสนา ระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3 และทั้ง 8 คณะมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

ชยพล บิลละรัตน์ และยุสรัน เจาะปะ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์สร้างชาติ “รัฐนิยม” ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่ การเคารพธงชาติ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา คณะ ระดับการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1.รูปแบบของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสม (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีจำนวน 3 ชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 มีทั้งหมดจำนวน 8 คณะ ดังนี้ คณะศึกษาศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, คณะวิทยาการอิสลาม, คณะศิลปกรรมศาสตร์, คณะวิทยาการสื่อสาร, คณะรัฐศาสตร์, คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 5200 คน (ข้อมูลสถิตินักศึกษา วิทยาเขตปัตตานี, 2565) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาด

วารสารวารสารการเมืองและสังคม

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ โดยใช้สูตร Taro Yamane (Kasidis, 2562) จำนวน 375 คน และผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 8 คน และนักศึกษาผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย จำนวน 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accident Selection) และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide) ซึ่งคำถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบมีจุดประสงค์/เฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก คือ ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามออนไลน์ โดยการคัดเลือกแบบบังเอิญ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบมีจุดประสงค์/เฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีทั้งหมดจำนวน 8 คน ดังนี้ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการอิสลาม คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย จำนวน 9 คน โดยอาจจะยกตัวแทนจากแต่ละคณะ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก คือ ต้องมีคุณสมบัติ 3 ใน 4 ข้อ ดังนี้

- 1.มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายสร้างชาติ “รัฐนิยม”
- 2.มีแนวคิดทางการเมืองต่อการยื่นเคารพธงชาติ
- 3.ความรู้ความเข้าใจต่อการยื่นเคารพธงชาติ
- 4.ประสบการณ์โดยตรงต่อการยื่นเคารพธงชาติ

5.การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ดังนี้ 1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่ และร้อยละ 2.การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) กำหนดการแสดงผลข้อมูลเป็นจำนวน/ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ ส่วนการแสดงผลข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) จะใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม 3. การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ด้วยสถิติทดสอบ F-test หรือการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison) เพื่อทดสอบสมมติฐานของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

1.การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2) เปรียบเทียบความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา คณะ ระดับการศึกษา จำนวน 375 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487)

สู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้านทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม พบว่า ทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 2.35, S.D. = .728)

1.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้านความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย พบว่า ความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 2.33, S.D. = .744) 2.23

1.3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้านความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ พบว่า ความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 1.99, S.D. = .844)

2) เปรียบเทียบความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา คณะ ระดับการศึกษา

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่อความคาดหวังต่อบริบายสร้างชาติ “รัฐนิยม”

ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติจำแนกตามอายุ ศาสนา คณะ

ระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3

ตัวแปร	F-test	p-value	ผลการทดสอบ
ทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม			
อายุ	3.13	.00	แตกต่างกัน
ศาสนา	3.05	.02	แตกต่างกัน
คณะ	1.75	.09	ไม่แตกต่างกัน
ระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3	.95	.38	ไม่แตกต่างกัน

ตัวแปร	F-test	p-value	ผลการทดสอบ
ความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย			
อายุ	.53	.74	ไม่แตกต่างกัน
ศาสนา	1.78	.14	ไม่แตกต่างกัน
คณะ	2.23	.03	แตกต่างกัน
ระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3	2.19	.11	ไม่แตกต่างกัน
ความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ			
อายุ	1.02	.40	ไม่แตกต่างกัน
ศาสนา	2.39	.06	ไม่แตกต่างกัน
คณะ	3.98	.00	แตกต่างกัน
ระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3	2.57	.07	ไม่แตกต่างกัน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุต่างกันมีผลต่อทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ จะเห็นว่า อายุ 18-22 ปี มีทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงครามสูงกว่าอายุ 23 ปี หรือมากกว่า และศาสนาที่ต่างกันมีผลต่อทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่จะเห็นว่า นักศึกษาที่ไม่นับถือศาสนา มีทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงครามสูงกว่ากลุ่มพุทธ อิสลาม และคริสต์ ยกเว้นคณะและระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3 ที่ไม่แตกต่างกัน ด้านความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย กลุ่มตัวอย่างที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย ที่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ จะเห็นว่า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทยสูงกว่าอีก 8 คณะ หรือมากกว่า ยกเว้นอายุ ศาสนา และระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3 ที่ไม่แตกต่างกัน ด้านความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ กลุ่มตัวอย่างที่มีคณะต่างกันมีผลต่อความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ ที่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ จะเห็นว่า คณะวิทยาการอิสลาม มีความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติสูงกว่าอีก 8 คณะ หรือมากกว่า ยกเว้นอายุ ศาสนา และระดับปริญญาตรีปีที่ 1-3 ที่ไม่แตกต่างกัน

2.การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในเชิงปริมาณแล้วยังพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะต้องศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะจงกับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในประเด็นความคาดหวังต่อบโยบายสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติจำนวน 9 คน โดยแบ่งได้เป็น 3 รายด้าน ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม 2) ด้านความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย 3) ด้านความคาดหวังต่อบโยบายสร้างชาติ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีมาตรการไม่เปิดเผยชื่อของบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ แทนที่จะใช้ชื่อจริง ผู้วิจัยจะใช้นามสมมติที่แทนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยมีการแบ่งตามรายละเอียด ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม

1.1 นักศึกษากับทัศนคติที่ดีต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม จำนวน 5 คน ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า จอมพล ป. มีความรักชาติเป็นหนึ่งในกลุ่มคนผู้นำประชาธิปไตยมาสู่ประเทศไทย อยากให้ประเทศเป็นในทางความเป็นสากล เก่งในเรื่องของการทหารและการบริหาร โดยดูจากนโยบายกับการนำแนวคิดเรื่องของรัฐนิยมเป็นวิธีเดียวที่ดีที่สุดที่จะทำให้เกิดความกลมเกลียวกันในมิติของความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของประชาชนทั่วประเทศ

1.2 นักศึกษากับทัศนคติที่ไม่ดีต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม จำนวน 5 คน ได้แก่ คณะวิทยาการอิสลาม คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายพบว่า จอมพล ป. เป็นผู้นำที่สามารถบริหารจัดการในฐานะนายกให้ประเทศไปอยู่ภายใต้ความสงบ แต่เป็นเผด็จการในด้านวัฒนธรรม และไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เขาเป็นผลงานด้านนโยบายกับความพยายามจะปลูกฝังในความเป็นชาตินิยม เนื่องจากนโยบายเหล่านั้นกำลังทำร้ายประชาชนอีกหลายเชื้อชาติหลายชาติพันธุ์

2) ด้านความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย

2.1 นักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย จำนวน 7 คน ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย พบว่า ด้านเนื้อร้อง เพลงชาติไทยเนื้อหาดี มีคนแต่งที่เก่ง มีความสามารถ เพราะจากการแต่งเนื้อร้องทำนองทำให้คนปลูกใจคนได้ เป็นเพลงที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจและแสดงถึงความรักชาติ ด้านเอ็มวีประกอบ มีความหลากหลายเป็นหนึ่งในอันเดียวกันเป็นเรื่องที่ดี และด้านทำนองของดนตรี ควรจะมีการปรับปรุงให้สนุกมากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดในการทำร่างกายบังคับให้เคารพธงชาติทำให้เด็กรุ่นใหม่ไม่อยากจะยืนเคารพธงชาติและมีการต่อต้านอย่างเห็นได้ชัด

2.2 นักศึกษาที่ไม่มีความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย จำนวน 1 คน ได้แก่ คณะวิทยาการสื่อสาร พบว่า เนื่องจากนักศึกษาเป็นคนมุสลิม เนื้อเพลงชาติไทยมีหลายท่อนที่ตัวนักศึกษายอมรับว่ามีความขัดแย้งกับหลักการ

ของศาสนา ดังนั้น ทศนคติในมุมนศาสนาจะไม่ค่อยเห็นด้วยกับเพลงชาติเป็นสิ่งที่ก็อุปโลกนขึ้นมา

2.3 นักศึกษาที่มีข้อเสนอแนะต่อเนื้อหาของเพลงชาติไทย จำนวน 1 คน คณะวิทยาการอิสลาม พบว่า ในเพลงชาติประเทศอาหรับ มีการรวมคำมั่นสัญญาต่อพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮ์ และศาสนทูตภายในเนื้อเพลง ซึ่งแตกต่างจากเพลงชาติไทยที่ไม่มีการรวมคำมั่นสัญญาของชาวพุทธหรือคำพูดที่เกี่ยวข้องกับศาสนา อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยมีคำพูดหรือคำมั่นสัญญาที่สื่อถึงการปกครองแผ่นดินโดยธรรม แต่คำพูดเหล่านั้นไม่ได้ถูกรวมไว้ในเพลงชาติ

3) ด้านความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ

3.1 นักศึกษาที่มีความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ จำนวน 5 คน ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย พบว่า ยุคของจอมพล ป. เป็นสิ่งที่ดีแต่ในยุคปัจจุบันควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัยกับแนวทางที่จะรวมคนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติให้สู่เป็นแนวทางเดียวกัน มีความเป็นศูนย์กลางมากที่สุดในการสร้างรัฐชาติ ที่ต้องการให้คนมีความรักชาติมากขึ้นการให้มีการเคารพธงชาติ ให้ประชาชนรักชาติ และมีความสามัคคี เนื่องจากมีนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการโดนบังคับให้จ่อธงเพื่อเคารพธงชาติ แสดงทัศนคติว่า เนื้อหาเพลงชาติมันเป็นแบบปลุกใจให้คนในชาติ แต่ไม่ควรบังคับและควรให้การยืนเคารพธงชาติในบริบทสังคมปัจจุบันให้เป็นสิทธิส่วนบุคคล

3.2 นักศึกษาที่ไม่มีความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติสู่การเคารพธงชาติ จำนวน 4 คน ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการอิสลาม คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ พบว่า นโยบายเคารพธงชาติของจอมพล ป. ไม่ได้ดำรงอยู่ เพราะนโยบายขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐบาลนี้แบบไม่มีผลระยะยาวมาแต่ปัจจุบันไม่ได้ขึ้นกับว่ารัฐบาลนี้ออกนโยบาย และมีแนวทางไม่เห็นด้วย เนื่องจากบางพื้นที่มันมีเอกลักษณ์ของตนเองพอเวลาไปฝันอาจจะเกิดการต่อต้าน และยังคำว่าวัฒนธรรมบางครั้งมันเป็นสิ่งที่บังคับกันไม่ได้ บางคนมองว่าถ้ามองเอาเรื่องสร้างชาติออกไปนโยบายเหล่านี้กำลังควบคุมคนอยู่โดยผ่านการครอบงำคน ถึงแม้คุณจะลดความรุนแรงโดยการห้ามบังคับ ช่วงหลังๆ แคเปลี่ยนรูปจากไม่ใช้ความรุนแรงแต่มาใช้ความรุนแรงในทางอ้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษา เรื่อง ความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติ “รัฐนิยม” ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487) สู่การเคารพธงชาติที่ส่งผลจนถึงปัจจุบัน : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยจะสามารถแบ่งได้ 3 ประการ ดังนี้

ทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงครามผ่านแนวคิดการครองอำนาจนำ ใช้เครื่องมือหลักๆ คือ สงครามยืดพื้นที่ความคิดโดยควบคุมอุดมการณ์เชิงกลไกทั้งโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่าง เพราะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์

และคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี ยอมรับการมีอยู่ของคณะราษฎรและยอมรับการมีอยู่ของจอมพล ป. โดยถือว่าจอมพล ป. เป็นวีรบุรุษ เป็นอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่มองเห็นว่า หากแต่ด้านนโยบายคือด้วยความ เป็นรัฐชาติ ความเป็นชาติ ผู้วิจัยมองว่านักศึกษาในกลุ่มนี้ยังมองเห็นความสำคัญของเพลงชาติอยู่ เพราะใน การที่ใช้เพลงชาติหรือว่าการยืนเคารพธงชาติ คนรุ่นใหม่อาจจะมองว่าเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของส่วนบุคคล ว่าจะยืนไม่ยืน แต่ว่ายังมีบริบทบางส่วนที่นักศึกษายังเห็นว่าควรจะต้องเปิดเพลงชาติในการแข่งขันฟุตบอลเพื่อ บ่งบอกถึงความเป็นชาติ และสะท้อนความเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้บริบทนั้น ๆ อย่างนักศึกษากลุ่มนี้ยังคงเห็น ด้วยให้มีการยืนเคารพธงชาติอยู่ เพราะในบริบทสังคมที่เป็นการแบ่งเขตแดนแบบรัฐชาติ แต่สิ่งที่นักศึกษา พยายามจะสื่อก็คือว่าสิทธิเสรีภาพจำเป็นที่จะต้องเป็นสิ่งสำคัญโดยต้องไม่มีการบังคับและจะต้องไม่ละเมิดสิทธิ ส่วนบุคคลโดยไม่ก้าวล่วงคนอื่น ซึ่งตามหลักประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม แต่นักศึกษาคณะวิทยาการอิสลาม คณะ วิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี จอมพล ป. พิบูลสงครามไม่สามารถ ยึดพื้นที่ความคิดโดยควบคุมอุดมการณ์ได้ เนื่องจากมองว่า จอมพล ป. ปกครองแบบความเป็นเผด็จการ และ ไม่เห็นด้วยกับแนวทางนโยบายชาตินิยมที่กำลังทำร้ายประชาชนหลายเชื้อชาติ

ความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย

เพลงชาติไทยผ่านแนวคิดวาทกรรม มีส่วนสำคัญมากในการที่จะยึดพื้นที่ตามความคิดของประชาชน หรือว่าการสร้างการผลิตซ้ำความรู้ซ้ำ ๆ ให้กับประชาชน โดยการสร้างความหมายความเป็นไทยสามารถรู้ได้ จากเพลงชาติความเป็นไทยและ ความหมายต่าง ๆ จอมพล ป. เห็นว่ามันเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถยึดโยงหรือ สร้างผลิตให้กับประชาชนได้นั้นจำเป็นต้องมีขบวนการที่จะสร้างวาทกรรมที่จะกระตุ้นความรู้ต่าง ๆ เช่น วิทยุ การกระจายเสียง เปิดทุกวันในเวลา 8.00 น. และ 18.00 น. และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี คิดว่าเพลงชาติไทยเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องที่ยอมรับได้และไม่ได้เสียหาย เพราะว่าทุกประเทศ ก็มีเพลงชาติ ในขณะที่เรื่องนี้อรรถเพลงชาตินั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเปลี่ยน เพราะว่าสิ่งที่สร้าง ขึ้นมาตั้งแต่อดีตซึ่งมีความเป็นดั้งเดิม แต่อีกประเด็นสำคัญคือนักศึกษาคณะวิทยาการสื่อสาร ไม่พอใจและ ตั้งคำถามกับเพลงชาติไทยว่ามีจุดประสงค์ที่จะทำลายหรือลดทอนอัตลักษณ์ของเชื้อชาติและความสำคัญของ ชาติพันธุ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ด้วยมิติของความหลากหลายเป็นอย่างมากหรือไม่ กับ อีกคณะที่เพียงแค่แสดงความคิดเห็นต่อการเพลงชาติไทยว่าควรมีการผสมผสานความเชื่อศาสนากับเพลงชาติ คือ คณะวิทยาการอิสลาม

ความคาดหวังต่อบริบทสร้างชาติ

แนวนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป. ผ่านแนวคิดรัฐนิยม ภายใต้บริบทการสร้างรัฐชาติควรมี กฎหมาย หรือควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการบังคับหรือมีแนวทางให้กับประชาชนในแนวทางเดียวกัน เนื่องจาก

รัฐเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีอำนาจสูงสุดและเป็นกลไกที่คอยครอบงำในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภายใต้บริบทในยุค
นั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ดีโดยสร้างผ่านชุดความคิด ควรจะเลือกวิธีที่จะสามารถหลอมรวมคนในชาติได้ผ่านรัฐนิยม
ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนี้ ข้อดี คือ นโยบายสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้การสร้างพฤติกรรม
และค่านิยมใหม่ให้กับประชาชนคนไทยยึดถือแนวทางปฏิบัติเป็นประเพณีประจำชาติภายใต้ระบอบการปกครอง
แบบประชาธิปไตยที่จะเป็นหนทางที่นำประเทศชาติไปสู่ความเข้มแข็งเพื่อให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า
มากขึ้น และในส่วนของข้อเสีย คือ นโยบายรัฐนิยมเป็นการบังคับหรือการทำให้ประชาชนที่ไม่ยอมรับการยึ
เคร่งครัดชาติ ต้องยืนเคร่งครัดชาติเพราะหากไม่ยืนจะมีบทลงโทษ แต่พลวัตหรือการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม
ปัจจุบันภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบกับความคิดเห็นของนักศึกษาทั้ง 8 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการอิสลาม
คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยเรื่องสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ
ตามหลักประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะแก้ไขกฎหมายที่สืบเนื่องมาจากรัฐนิยมถึงปัจจุบัน
คือ พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 มาตรา 45 บัญญัติว่า “การใช้ ชัก หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทย
หรือชาติไทย” ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522) หมวดที่ 1 ส่วนที่ 7
“การใช้การชักและการแสดงธงชาติ การชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคาร สถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็น
ไปตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้ชักขึ้น เวลา 08.00 น.ชักลง เวลา 18.00 น. เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณ
การชักธงชาติ จะเห็น หรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตามหรือกรณีอยู่ในอาคาร หรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืน
แสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาคารสำหรับ จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติ
หรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ
และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. 2529) และมาตรา 48 โดยให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ
ปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522) ให้เป็นการเคารพสิทธิส่วนบุคคล
เนื่องจากเหตุการณ์สำคัญที่ผู้วิจัยพบเจอ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดนเจ้า
หน้าที่จราจรภายในมหาวิทยาลัย เข้ามาล็อกล้อรถโดยมีเหตุผลว่าเขาไม่หยุดรถเพื่อเคารพธงชาติ

แนวคิดชาตินิยม

การวิเคราะห์ประกอบด้วย 1. แนวคิดชาตินิยมกับทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม 2. แนวคิดชาตินิยม
กับความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย 3. แนวคิดชาตินิยมกับความคาดหวังต่อบทบัญญัติสร้างชาติ ดังนี้

1. แนวคิดชาตินิยมกับทัศนคติต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นแบบชาตินิยมแบบขยายอำนาจ (Expansionist
Nationalism) ได้ดังนี้ (1) ความรักชาติและการนำประชาธิปไตย (2) ความเป็นสากลและความเข้มแข็งทาง
ทหาร (3) นโยบายรัฐนิยมของจอมพล ป. เป็นการนำแนวคิดของรัฐนิยมมาใช้เป็นวิธีในการสร้างความกลมเกลียว

นักศึกษาคณะวิทยาการอิสลาม คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย เป็นแบบนักศึกษากลุ่มนี้อยู่ในชาตินิยมแนวนุรักษ์ (Conservative Nationalism) ได้ดังนี้ (1) การบริหารที่เน้นความสงบและความเป็นเผด็จการทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในประเทศ (2) การต่อต้านนโยบายชาตินิยมที่มีผลร้ายแรงต่อประชาชนหลายเชื้อชาติ โดยไม่เห็นด้วยกับนโยบายชาตินิยมที่กำลังทำร้ายประชาชนหลายเชื้อชาติ (3) ความท้าทายของชาตินิยมในสังคมที่หลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์

2. แนวคิดชาตินิยมกับความพึงพอใจต่อเพลงชาติไทย

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย เป็นแบบแนวชาตินิยมแนวเสรี (Liberal Nationalism) ได้ดังนี้ (1) เนื้อหาและผลของเพลงชาติไทย เพลงชาติถือเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์สำคัญของชาตินิยม (2) ความหลากหลายในเอ็มวีประกอบ แสดงถึงการยอมรับและการรวมเข้ากับ ความหลากหลายของประชากรในชาติ (3) ทำนองของดนตรีและการปรับปรุงของเพลงชาติสะท้อนถึงความพยายามทำให้เพลงชาติเข้าถึงและเป็นที่ชื่นชอบของคนรุ่นใหม่ (4) ปัญหาการทำร้ายร่างกายและการบังคับเคารพธงชาติทำให้เกิดการต่อต้านจากเยาวชนและคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในหมู่คนรุ่นใหม่ที่มีความคิดเปิดกว้างและสนับสนุนในความเป็นอิสระ

นักศึกษาคณะวิทยาการสื่อสาร เป็นแบบนักศึกษากลุ่มนี้อยู่ในชาตินิยมแนวนุรักษ์ (Conservative Nationalism) ได้ดังนี้ (1) ชาตินิยมและความหลากหลายทางศาสนา ชาตินิยมมักมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมความเป็นเอกภาพและความเหนียวแน่นของชาติ ซึ่งบางครั้งอาจไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางศาสนาหรือวัฒนธรรมภายในประเทศ (2) ทศนคติทางศาสนาและเพลงชาติ สำหรับนักศึกษามุสลิม ความขัดแย้งระหว่างเนื้อเพลงชาติกับหลักการศาสนาอาจนำไปสู่ทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับเพลงชาติ (3) ความท้าทายของชาตินิยมในสังคมที่หลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

สามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะวิทยาการอิสลาม ได้ดังนี้ (1) การผสมผสานความเชื่อศาสนากับชาตินิยม (2) เพลงชาติไทยและความไม่ผสมผสานของศาสนา การที่เพลงชาติสะท้อนถึงการเลือกใช้เนื้อหาที่เน้นความเป็นชาติและความเป็นเอกภาพโดยไม่เน้นหนักไปที่ความเชื่อศาสนา

3. แนวคิดชาตินิยมกับความคาดหวังต่อบทบาทสร้างชาติ

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย เป็นแบบแนวชาตินิยมแนวเสรี (Liberal Nationalism) ได้ดังนี้ (1) การปรับปรุงแนวทางชาตินิยมในยุคปัจจุบัน (2) ความรักชาติ เคารพธงชาติ และความสามัคคี (3) การบังคับในการเคารพธงชาติทำให้รู้สึกไม่สบายใจ แนวทางที่เหมาะสมอาจเป็นการให้การยืนเคารพธงชาติเป็นสิทธิส่วนบุคคล โดยเคารพในความเลือกของแต่ละบุคคล

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการอิสลาม คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์

เป็นแบบชาตินิยมแนวนุรักษ์ (Conservative Nationalism) ได้ดังนี้ (1) ความเปลี่ยนแปลงของนโยบายเคารพธงชาติ แสดงให้เห็นถึงความไม่คงที่และการปรับตัวตามบริบททางการเมืองและสังคม (2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการต่อต้าน (3) การครอบงำโดยไม่ใช้ความรุนแรง ไม่เน้นการบังคับอาจเป็นการยอมรับความหลากหลายและพยายามส่งเสริมความรักชาติในทางที่มีความอ่อนโยนและเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประการดังนี้

1. ผู้วิจัยเห็นว่าควรหาข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่อง การยืนเคารพธงชาติ ที่สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 (พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553) แต่ยังคงมีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการยืนเคารพธงชาติซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 มาตรา 45 บัญญัติว่า “การใช้ ชัก หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทย” ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวดที่ 1 ส่วนที่ 7 การทำความเคารพธงชาติ “การใช้การชักและการแสดงธงชาติ การชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคาร สถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้ชักขึ้น เวลา 08.00 น. ชักลง เวลา 18.00 น. เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็น หรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตามหรือกรณีอยู่ในอาคาร หรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง และมาตรา 48 โดยให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522) โดยให้หน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทย เข้ามาให้ความสำคัญ และจัดให้มีการรณรงค์ผ่านการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เช่น การผลิตสื่อวิดีโอ ภาพหรือโปสเตอร์ลงในแพลตฟอร์มต่างๆ และวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมให้ประชาชนควรได้รับความรู้การยืนเคารพธงชาติว่าประชาชนควรปฏิบัติ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสถานที่ 2) ด้านเวลา 3) ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม 4) ด้านสิทธิเสรีภาพ และ 5) ด้านบทลงโทษของการยืนเคารพธงชาติ โดยต้องสอดคล้องกับกฎหมายพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวดที่ 1 ส่วนที่ 7 การทำความเคารพธงชาติ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522) ทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอให้มีพื้นที่ประชาสัมพันธ์การทำความเคารพธงชาติจะครอบคลุมทุกระดับทั้งตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อมุ่งหวังลดเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายจากการทำความเคารพธงชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนอย่างทั่วถึง และเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองให้กับประชาชนคนไทยในชาติ

2. ผู้วิจัยเห็นว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้การชัก หรือการแสดงธงชาติและธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร จะปรากฏในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 มาตรา 45 บัญญัติว่า “การใช้ ชัก หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทย” ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวดที่ 1 ส่วนที่ 7 การทำความเคารพธงชาติ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522) ดังนั้นตามศักดิ์ของกฎหมาย The Hierarchy of Laws มีลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีลำดับที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522

โดยควรมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติครั้งใหม่ ตัวอย่างจาก ร่างพระราชบัญญัติธง (ฉบับที่..) พ.ศ. ตามพลเอกปรีชา โรจนเสน สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะ เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ กำหนดให้บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และ คำสั่งอื่นในส่วนที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่ง พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (ร่างมาตรา 3) เพิ่มมาตรา 45/5 กำหนดวิธีการ แสดงความเคารพในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ หรือสัญญาณการชักธงชาติไม่ว่าจะเห็น หรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม (ร่างมาตรา 4) เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 65/2550 เป็นพิเศษ วันพุธที่ 21 พฤศจิกายน 2550 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550) เสมือนกับเสนอร่างของพลเอกปรีชา และคณะได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีมาอยู่ในร่างพระราชบัญญัติธง (ฉบับที่..) พ.ศ. เป็นไปตามลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีมาอยู่ในพระราชบัญญัติธง (ฉบับที่..) พ.ศ. อย่างไรก็ตามเพื่อความสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน จะต้องไม่มีการบังคับวิธีการแสดงความเคารพธงชาติ โดยให้เป็นการเคารพสิทธิส่วนบุคคลเป็นหลักใหญ่สำคัญ

อนุสรณ์ ลิ้มมณี. (2542). รัฐ สังคม และ การเปลี่ยนแปลง: การพิจารณาในเชิงอำนาจ นโยบาย และ เครือข่ายความสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เด็อนตุลา.

ภาษาอังกฤษ

Kasidis Satangmongkol. (2562, สิงหาคม 23). *DataRockie*. Retrieved from DataRockie: <https://datarockie.com/blog/yamane-sample-size-calculation/>
MGR Online. (2563, กรกฎาคม 23). *MGR Online*. Retrieved from MGR Online: <https://mgronline.com/south/detail/9630000075772>